

SVENSKA CANADA-TIDNINGEN

The Swedish Canada News

ARG. (YEAR) 30.

LÖSNUMMER 10 CENTS.

WINNIPEG, MANITOBA, TORSDAGEN DEN 3 AUGUSTI, 1922

LÖSNUMMER 10 CENTS.

Dec 22
Prev. Librarian
Winnipeg
31

Federal aktion å vetenämnden väntas inom den allra närmaste framtiden

Saskatchewan samt Alberta legislaturer antaga kompletterande lag för vetenämndens möjligheter. Bracken tager sig god tid att välja medlemmar för sitt kabinet.

Skola de progressiva svika sin fana?

Som vi nämnde i förliden veckas nummer sammanträdde legislaturerna i Saskatchewan och Alberta förträdevis för att behandla frågan om upprättandet av en vetenämnd, vilken skall försörja landets vetenskapliga och världsmarknaderna för högsta möjliga pris i större partier på hem- och världsmarknaderna. Det framgår klart att provinserna Saskatchewan inlagt en ledande ställning vad beträffar upprättandet av en dylik vetenämnd. Premiärminister Dunning har med beundransvärd iver och stor sakkännedom ställt sig bakom projektet. I ett mycket kraftigt tal inför legislaturer framhöll han skillnaderna på den tillänkta vetenämnden och den som stod i kraft 1919. Han uttryckte i kraftiga ordlag det hoppet att Stewart och Ridell skulle ställas i spetsen för den nya vetenämnden, och han betonade, att administratörerna förordade att den skulle få ett ord med i laget då det gällde vetenämndens exekutiva tillsättning. Han framhöll vidare, att regeringen också kommit att ge vetenämnden finansiell understöd, om icke regeringen kunde sig behålla med de tilläts förvaltning av densamma. Och han framhöll, att huvudsakligen med den uttima sessionen var det till stånd en vetenämnd, så likartad nämnden år 1919, som det var möjligt. Enligt premiärministerns förklaringar skulle huvudskilnaderna mellan den nya nämnden och den av 1919 bestå där, att den nya nämnden teke utövade kontroll av inlöj och vetets biprodukter. Icke heller kom de att utöva transportationskontroll, men han framhöll också att i verkligheten utövade icke heller den

Fackföreningar lykas i Kina

De kinesiska arbetarna, som kanhända äro de mest hopplösa av alla världens arbetare, hålla just nu på att låra sig den makt, han kan besitta genom att organisera. Rörelsen att bilda fackföreningar sveper nu som en stor flod över landet. Det är knappast ett år sedan Kina bevitnade sin första strejk. Sedan dess ha de större städerna erfarit walkouts inom nästan alla yrken med det resultat att affärerna demoraliserats, att transportering är osäker samt att många handlande vägra skeppa.

För närvarande strejka i Canton snickare, målare, skollärare, slaktare, gasoperare och andra av staden ant ställde under det att skolfolket hotar med walkout. Vidare pågår strejk i Hongkong och särskilt har skolfolkets strejk haft sin effekt på hela den fjärran östern, i det att den givit arbetarna förtroende för sina nya skrän samt stimulerat deras önskan för bättre levnadsförhållanden. Skolfolket har varit så framgångsrikt i att framvinga sina krav, att de nu tala om att själva starta skepperiäffor och redan börjat samla pengar därför.

Krigsrustning i det "demokratiska" U.S.

Ett memorandum rörande åtgärder för nationell beredskap för armén så som en utveckling av nationens militära politik har nyligen av general Pershing överlämnats till krigssekretären Weeks. Detta memorandum publicerades 23 juli vadan det kommit till allmän kännedom. Detaljerna ha icke blivit bekantgjorda. Förslaget angående försvaret går ut därifrån, att divisioner av nationalgardet skola hänvisas till särskilda försvarspositioner å kusterna och vid gränserna, till vilka de kunna sådana skyndsamt i händelse av krig.

"Enligt denna plan", säger general Pershing, "kunna de militära organisationer, som erfordras för att besätta kritiska landningsplatser vid våra kust- och angräppningsvid våra kustgränser, bildas och förberedas. Med en sådan organisation tryggnad från början, kunna de nya militära styrkor, som erfordras för förordandet av ett allvarigt krig, mobiliseras och bringas upp till full styrka utan avbrott eller förvecklingar. Med vårt territorium sålunda skyddat mot landstigningar från början och med skapandet för härens ökande fullt organiserat, blir vår flotta fri att operera mot flentliga flottstyrkor för att förhindra en eventuell invasion. Dessa planer kunna utföras, om vi kunna

Konstbevatning i södra Alberta

The Western Canada Irrigation Association håller möte i Maple Creek, Sask.

Sju distrikt ha organiserat

Organisation i konstbevattning kommer att ha stabiliserande effekt å jordbruket i södra Alberta. En för västra Canada synnerligen viktig fråga under de gångna veckorna behandlades vid den konvention, som i dessa dagar hållits i Maple Creek, Sask. utav Western Canada Irrigation Association. Diskussionen om möjligheten att pumpa vatten från strömmarna i västra Canada för bevattningssändamål inleddes den 26 juli av F. W. Hanna, general manager av Canada Land & Irrigation Co., som sätter lina med erfarenhet därom från de två pumpstationerna vid Bow River. Dessa stationer, som huvudsakligen opereras för experimentella ändamål, bevattna 100 och 170 acres samt drivas av respektive fotogenkraft och naturlig gas. Lythöjden är omkring 45 fot och enligt Mr. Hannas beräkning steg kostnaden för fotogen till \$15 per acre och för naturlig gas till \$2 per acre. Huruvida dessa kostnader voro för stora eller ej, berodde på många faktorer — däri inräknat jordmånens och klimatförhållanden — såglet av skörd samt marknadens närhet. Kostnader för bevattning, där naturlig gas kan brukas samt under förhållanden utömligare av Mr. Hanna, är ej mycket större än kostnaden under ordinarie gravitetssystem. Men de andra, som kunna bevättas på detta sätt, äro helt naturligt begränsade. Intresset för pumpning som ett medel för konstbevattning är ej begränsat till irregulära irrigationsdistrikt, vadan Hanna uttalande strax följdes av ett representativt antal av delegater från alla fyra västra provinserna såväl som av besökande från Ontario

Strejken snart slut tror Washington

Krigstidsbestämmelser sätts i kraft av den mellanstatliga handelskommissionen

Ombud för de strejkande och järnvägarna sammanträdde för att diskutera Hardings förslag. "De ansträngningar, som gjorts från olika håll, att få en förståelse till stånd mellan de strejkande och järnvägarna, ha hittills ej bringat några positiva resultat. Den mellanstatliga handelskommissionen förklarade den 26 juli, att utgångspunkten för förslaget, vadan Hanna uttalande strax följdes av ett representativt antal av delegater från alla fyra västra provinserna såväl som av besökande från Ontario

Havsforskning av Dana-männen

Danska havsexpeditionens färd nu avslutad efter att hava varat uti tio månader.

Vetenskapliga resultaten äro särdeles goda; epokgörande rön från Atlantens djupvattenbiologi.

Den danska havsexpeditionen har i dagarna återkommit till Köpenhamn och lämnat en första redogörelse för sina forskningsresultat, vilka betecknas som mycket lyckliga. Expeditionens fartyg, Dana, fick också ett vederbörligt festsigt mottagande när det den 11 juli löpte in vid Langelinje. Prins Valdemar av Danmark och prins Georg av Grekland voro med — de hade gått ombord i Helsingör — utom deltagarna anberinga vore åttaliga honorarierna tillstades på kajen, det hölls tal och tackades. Särskild hyllning ägnades expeditionens vetenskapliga ledare, dr Johannes Schmidt, föreståndare för det havsbiologiska laboratoriet som underhålls av Carlbergfondsen — det är till stor del genom denna fond som den långväga resan har möjliggjorts. Man har färdats vada omkring i 10 månader, varit i Atlanten, i Medelhavet och även ett litet stycke in i Stilla oceanen. Man har stannat och arbetat, expeditionen kan räkna ej mindre än 288 "stationer". Av de forskningar som varit förefallit de som röra älvas vandringar till vara de betydelsefullaste. Dr Schmidt är också specialist på detta område, han har uppträtt som författare i Albiologin och han berättar nu att expeditionen lyckats få bekräftelse på de teorier som modern vetenskap uppställt angående detta fiskslags egendomliga levnadsförhållanden. Man har mera påtagliga bevis än förut på att älvar länga sina ägg i Atlanten — det är när älvarna bli vuxna som de söka sig in till smärre vattendrag; sålunda fiskares föreställning att ålarna yngla i floder och sjöar har bevisats äro lika falsk som ägg är svar att rabba. Någon dräktig älva har man visserligen inte hittat i oceanen; att man har varit tillräckligt lycklig att få tag i en så gammal kan man inte heller ännu riktigt svära på, men älsveln har man fångat på olika utvecklingsstadier de minsta blott 4 millimeter långa, de största 75. Det är väckert så Svenska fiskerikommittén ha också påpekat för Dagens Nyheter att expeditionens rön i det hänseendet, såvitt man kan döma

(Forts. å sid. 4)

Världsomflygning av svensk?

Kapten Sundstedt konstruerar en jätteflygplan för att flyga jordklotet runt.

Den kände svenske flygaren kapten Hugo Sundstedt, som bl. a. gjorde sig känd genom flygningen Paris—Stockholm och även tillhörde dem, som förberedde sig för Atlantflygningen, har i dagarna fått i uppdrag att utföra ritningarna till en jätteflygplan, avsedd att kunna medtaga 100 passagerare inklusive besättning, enligt ett meddelande från London. Kapten Sundstedt skall med denna maskin försöka sig på en världsomflygning. Upphovsmannen till denna plan är den kände amerikanske amiralen Bradley Fliske, en av förgrundsgurarna på flygväsendets område i Amerika. Amiralen har förklarat, att jordomflygningen icke är avsedd som en rekordfärd, utan meningen är närmast att undersöka möjligheterna för kommersiell flygning. Fliske har utsett inbjudning till såväl de engelska, franska och italienska som andra flygmästare att deltaga i konkurrensen.

Jordbruket och den höga Norden

Plats finnes för minst 50,000 egna hem uti Västerbotten. Veteftäl invid Luleå.

Erfarenheten har visat, att det finnes ingen nordlig, men väl en västlig odlingsgräns uti Sverige. Under de senare åren har i Sverige mycket utträttas för koloniserings tanken. I vårt föregående nummer redogjorde vi för det utredningsarbete, som den svenska regeringen bedrivit, och för att få en approximativ uppskattning av de möjligheter för jordbrukskolonisation, som södra och norra Sverige kunna lämna under dessa arbetslöshetsens tider. I detta nummer vilja vi från svenska källor redogöra för jordbruksmöjligheterna i norra Sverige. Dessa koloniseringsföretag bör vara av intresse för våra landsmän här, vilka dels kunna tillämpa en del lärdomar däraf å förhållanden här och dels kunna däraf få reda på, vad man nu i vårt gamla land utträtt för att skaffa jord åt folket samt uppdala nya områden. Märket — in i Dagens Nyheter redogör därför på följande sätt: När planerna först kommo upp att göra någon ått i Norr- och Västerbottens omåttligt oödevidder tillgängliga för kolonisationsändamål var det mest som ett uttryck för en viss betänksamhet skakade på huvudet och betydnade att projektet var något av det mest fantastiska man gärna kunde tänka sig och ovillkorligen dömt att omöjliga misslyckas, eftersom klimatet i övre Norrland var av den skaffenheden att det måste bli varje odlingsområde övermåttigt. En torvigt skörd av korn och sekunda potatis skulle möjligen kunna bärgas på mera gynnsamt belägena, men aldrig i livet var det möjligt att driva ett jordbruk upp i dessa trakter så att det kunde föda in en man. Nej, mo

Amerikas barn i grottekvarnen

Regeringens barnbyrå avlämnar en dystert samt nedslående rapport om barnarbete.

Barn 6 år gamla och under 14 arbetar i smutsiga och fuktiga fabriker och tvings att stå hela tiden.

Före detta Saternas arbetsdepartement har i dagarna utgivit en rapport från en av dess utredningar, barnbyrå, och denna rapport behandlar synnerligen utförligt förhållandena vid en del konservfabriker för ostrom och råkor, där kvinnor och barn i stor utsträckning användas, skriver vår kollega Arbetaren och fortsätter: Byrån gjorde sina studier i 9 samhällen i Mississippit, Louisiana och Florida, bland annat på oyster- och shrimp-cannings. Byrån undersökte inte endast arbetsförhållandena i själva fabriker utan studerade också hem- och familjeförhållanden, där barn och modrar voro i arbete. Allt som allt omfattade undersökningen 428 familjer med 1,350 barn under 16 års ålder. Av dessa barn arbetade 544 i konservfabriker. 332 av dessa voro mellan 6 och 14 år, 2 till och med under 6.

Det mesta av arbetet i dessa konservfabriker är fuktigt och smutsigt och arbetarna äro tvungna att stå hela tiden. Dessutom förkommer ofta skador förorsakade av de hårda och skarpa rostskakalen. Tre femtedelar av familjerna rapporterade skador av olika slag förorsakade härav; dessutom hade många olyckschändelser förekommit på grund av de våta och slippiga golven. Arbetet i konservfabriker är mycket tröttsamt och sjukdomar drägas ofta i de våta och kalla lokalerna. Det mesta arbetet utföres av kvinnor och barn. 64 proc. av barnen arbetade regelbundet, andra före och efter skoltiderna samt på lördagarna. En mängd av dessa barn kunna varken läsa eller skriva. Av barn i åldern 10 till 15 år voro en fjärdedel illitterater. En stor del besökte icke skolorna och de som gjorde så, gjorde det oregelbundet. Fattigdom var oftast orsaken till dessa förhållanden. Barnens förfärd är mycket liten, enär de betalas efter vikt av ostrom, som de äppnat. Två tredjedelar av barnen hade mindre än \$5 i veckan och mer än en fjärdedel tjänade inte ens \$2 i veckan.

Ex-kejsar Wilhelm tror på monarkiens seger

Clemens von Radovitsz skildrade härifrån i New York Times ett tre dagars besök hos exkejsar Wilhelm. Exkejsaren framhöll bl. a. att han trodde att monarkien skulle återupprättas i Tyskland, men tillfogade att han själv icke skulle återvända. En fråga av intervjuaren vem som skulle bli den utvalde besvarade han icke. På tal om den nuvarande maktövertagningen i Tyskland framhöll kejsaren att han ansåg Ebert vara en mycket duktig karl. Om Rathenau — besöket avlades före antatt — meddelade kejsaren att han hade stort aktning för honom, men han voro en fara för Tyskland därför att han var jude.

(Forts. å sid. 4)

Tysklands tillträde till Nationerförbundet påyrkas utav Lloyd George

Man förutspår tidigt nedbrytande av rebellbrottet i Irland. Krigsbaronen ännu vid fullt liv, förklarar Lloyd George. Frankrike förkastar övermodigt Tysklands begäran.

Norge kräver Onkel Sam på 16 miljoner

Det är förstått, att ett av de villkor, som premiärminister Lloyd George kommer att framlägga vid den i dagarna hållna konferensen med premiärminister Poincaré blir, att Tyskland får tillträde till Nationernas förbund. Han har ej gjort någon hemlighet av, att han gynnar det steget och han väntas framlägga det för den franska premiärministern som en lämplig faktor i rörelsen mot världens politiska stabilisering. Frankrikes tillbakagående av sin opposition skulle tillförsäkra Tyskland tillträde till det möte av nationernas förbund, som skall äga rum under september månad i Genova. Om Poincaré ger med sig, kommer Tyskland utan tvivel att enhälligt inröstas som medlem av ligan. Vid samma möte kommer krigsskadeståndfrågan att behandlas. Poincaré kommer att hava i sällskap finansministern Lesteyrie samt andra sakkännare på det politiska området. Man tazer allmänt för givet, att denna rådgivning mellan de två ministrarna förutspås av det goda uppsättet att om möjligt träffa en överenskommelse i första hand mellan Frankrike och Storbritannien för att rensa den politiska atmosfären i Europa så pass mycket, att de nämnda länderna kunna arbeta i harmoni och sedan mellan de olika allierade och Tyskland, att det blir möjligt att utfärda ett internationellt lån till förmån för tyskarna. Frankrike tror, att ett sådant lån blir möjligt till hösten. Ett lån på en miljard dollar, av vilken summa Tyskland skulle få behålla hälften för egna behov, skulle sedan visa sig tillräckligt stort att åcka deras krigsskadeståndsbetalningar plägnad mellan de två ministrarna för en tid av tre år. Om denna rådgivning mellan de två ministrarna vinner levfadt verkan, kommer Morganskottet att sammankallas tidigt i september. Man tazer för givet, att de två ministrarna kommer att tillerkänna Tyskland förlängd anståndstid för sina krigsskulder för att giva tyskarna tillfälle att förbättra sitt finanssystem. De brittiska äro i favor för förlängd anståndstid för Tyskland och gynna även en reducering av krigsskulden. Båda länderna enas om att skulle visa sig fördelaktigt för bäde Frankrike och England. Premiärministrarna komma även att diskutera läget i Österrike och frågan om fred mellan Turkiet och Grekland. Skulle samförstånd äga rum mellan de två statsmännen, kommer säkerligen ett anglo-fanskt traktat att upprättas. Frankrike har, enligt vad som meddelades i måndags, förkastat Tysklands begäran om en reduktion i de månatliga avbetalningarna på de skulder, som tyskarna ådrogo sig till allierade medborgare före kriget. Det befrakta noten ger den tyska regeringen tio dagar att utlova att fullständiga avbetalningar skola göras

Hemskt mord av svartjuka

Pastän hotad till livet om hon yppade den tragiska historien, meddelade i dagarna Mrs Peggy Caffee i Los Angeles polismyndigheterna vissa detaljer, som resulterade i häktandet av Mrs Clara Phillips, anklagad för mord å Mrs Albert Meadows.

Enligt Mrs Caffee voro omständigheterna vid den hemiska tilldragelsen följande. Mrs Caffee hade av Mrs Phillips annodats att göra henne sällskap till en viss plats i stadens utskap, där de skulle sammanträffa med Mrs Albert Meadows, en 20-årig, ung änka, vars man för några månader sedan omkommit i en olyckschändelse. Omedelbart efter sammanträffandet med Mrs Meadows, började Mrs Phillips häftigt förbera den förra att lålockat hennes man från den åkten-skapliga trohetssten, till vilket emellertid Mrs Meadows förklarade sig fullständigt oskyldig. Mrs P., utom sällskap av svartjuka, var ej några med de förklaringen, och plössligt började hon på det grymsamma misshandla Mrs Meadows med en hammare. Det beklagansvärda offrets boner om förbar munde tyktes blott ytterligare uppreta furien, och snart avlod offret.

Storslagen svensk sångarfäst uti Denver

Vastra divisionen av Svenska Sångarförbundet i Amerika höll den 19-22 juli sitt konvent i Denver, Colo. I samband, därmed gavs två konsert, som så att säga utgjorde ett nytt blad i sångarförbundets historia. Konserterna gavs den 20 och den 21 juli inför fullsatt salong bägge kvällarna eller omkring 3,000 personer var kväll. Vi ge härnadan en starkt koncentrerad skildring av, vad som föregick vid den stora svenska sångarfäst i Denver. Skildringen är hämtad från ett från Denver avskott telegram till vår kollega Svenska Kuriren i Chicago samt lyder: "Paraden den 20 juli var storslagen. I spetsen för densamma bars ett band med inskription: Chicago 1921. Vi mottogs med tal av stadens guvernör samt av borgmästaren i Denver. Konserten den 20 juli var en synnerligen vällyckad affär. Den stora kören sjöng utmärkt och mottogs väl av publiken. Operasångerskan Marie Sundelius tog åhörarna med storm. Bassångaren vid Metropolitanoperan Gustafson gjorde sitt program storslaget. Northland Trios sång framkallade jordbävningssliknande applåder. Dess nummer blev de populärast mottagna av samtliga vid konserten. Svea Söner från Rockford, Ill., sjöng utomordentligt väl. Den stora salen där konventet hölls den 21 juli, var till

trängsel fylld. Svenska Gleekklubben i Chicago inröstades i Förbundet. Styrelsen skall kvarstå till 1924. Konserten den 21 juli var mycket framgångsrik. Den stora kören under Joel Mossberg ledning utgjorde ett mycket stort publikus jubel. Gustafson, denna gång bättre än vid föregående konserten, Northland Trio förtjänade stjärnorna. Svenska Gleekklubben från-Chicago konfedererade sig som den bästa vid konventet. Denna är nästan nämnda kör dock dela med Svitheds Sångarklubb från Chicago, som med Ebbehus och Correll som solister rönte storslaget framgång. Kören från Moline sjöng bra, men kom dock icke upp till Chicagokörernas standard. Efter konserten den 21 sjöng Svenska Gleekklubben "Hej denn solen så länge vi levom" ända till dess solen var färdig att gå upp. Publikens tröttnade nämligen aldrig på denna sång. Lördagen den 22 juli förtogs en gemensam tripp ut till bergen. Söndagen den 23 juli ägde en barbecue rum samt utfärd till Colorado Springs och Pikes Peak."

Edwin U. Judd, den sista överlevande av den grupp, som bildade det republikanska partiet i U. S., har avlidit i Anacortes, Wash., i en ålder av 97 år.

(Forts. å sid. 4)